

znojmo

zdravé město

ZDRAVÁ MĚSTA, OBCE, REGIONY
ČESKÉ REPUBLIKY

PODZIMNÍ ŠKOLA Zdravých měst

úvodní seminář
Znojmo, 21. října 2015

www.ZdravaMesta.cz/ps2015

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

galerie udržitelného rozvoje

*Akce byla podpořena z Programu
švýcarsko-české spolupráce.*

*Supported by a grant from Switzerland through the
Swiss Contribution to the enlarged European Union.*

Aktuální informace a aktivity WHO v Evropě

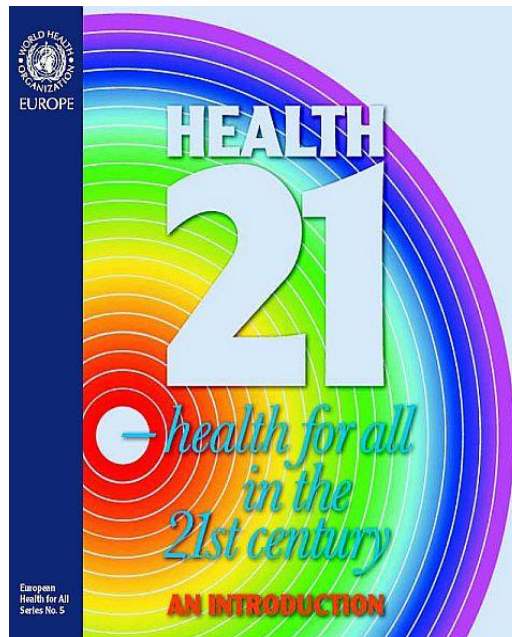
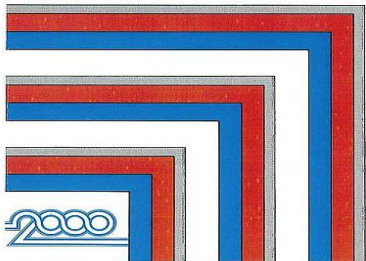
Zdraví 2020 na mezinárodní úrovni

Alena Šteflová
WHO Regional Office for Europe
Kancelář WHO v ČR

Health 2020: a European policy framework supporting action across government and society for health and well-being

Rámcový souhrn opatření připravených s cílem pomoci vládám a všem společenským aktivitám, aby přispívaly ke zdraví a životní pohodě

*Targets
for
health for all*

Zdraví 2020 – nová dlouhodobá evropská strategie WHO přijata na 62 Regionálním výboru v září 2012

Stanovuje strategické směřování a 4 prioritní oblasti pro politická opatření:

- Investování do zdraví v průběhu celého životního cyklu a vytváření možností pro posilování zodpovědnosti občanů ke zdraví
- Řešení největších zdravotních výzev v evropském regionu – přenosné a nepřenositelné nemoci
- Posilování zdravotnických systémů, v jejichž centru jsou lidé
- Vytváření zdravých komunit a podpůrného prostředí pro zdraví občanů

Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany podpory zdraví a prevence nemocí

Národní program byl přijat těmito usneseními:

- Usnesení vlády ČR z 8.ledna 2014
- Usnesení Poslanecké sněmovny z 20.března 2014

Tato politická zadání uložily ministři zdravotnictví a dalším vybraným ministrům rozpracovat Národní strategii do jednotlivých implementačních dokumentů

ZDRAVÍ 2020

Národní strategie ochrany a podpory
zdraví a prevence nemocí

**Vláda na svém zasedání dne 20. 8. 2015
odsouhlasila
13 akčních plánů v rámci implementace
Národní strategie Zdraví 2020.**

Vytváření zdravých komunit a podpůrného prostředí pro zdraví občanů – prioritní oblast Zdraví 2020

Zdravé komunity reagují aktivněji na nové nebo nepříznivé situace, jsou lépe připraveny na změny či krize ekonomické, sociální nebo životního prostředí

Oživení WHO komunitních přístupů zaměřených na města, školy, pracoviště

Poznámka: stávající sítě zdravých měst se zapojily v přípravě dokumentu Zdraví 2020 i vybraných akčních plánů na národní úrovni a očekává se aktivní zapojení při implementaci na lokální úrovni

Komunitní projekty WHO realizované v ČR

- snaha o jejich propojení

- Zdravá města
- Zdravé školy, školky
- Podpora zdraví na pracovišti
- Komplexní preventivní projekty CINDI
- Síť „Regiony pro zdraví“
- Bezpečná komunita – Bezpečná škola
- Nemocnice podporující zdraví (HPH)

Program Škola podporující zdraví

- je součástí evropské sítě **SHE** – Schools for Health in Europe www.schools-for-health.eu, koordinované WHO CC v Holandsku v oblasti podpory zdraví ve školách
  - má 43 členských zemí
  - v roce 2013 bylo v evropském regionu nejméně 34 000 škol podporujících zdraví
  - rozvíjet národní programy ŠPZ, zvýšit počet škol, rozvíjet příklady dobré praxe, spolupráce s institucemi (fakulty, obce, kraje, učitelé), monitoring a evaluace
  - **V ČR zapojeno 300 škol**
  - **Snaha o zapojení všech stupňů vzdělávání**
- V roce 2006 ustavení Krajské koordinační týmy - přizvání na jednání SZÚ**

V síti SHE je škola podporující zdraví definována jako škola, která realizuje strukturovaný a systematický plán pro zdraví, pohodu a rozvoj sociálního kapitálu všech žáků a pedagogických i nepedagogických pracovníků.

- **Projekt koordinovaný SZÚ/ Centrum podpory veřejného zdraví**
- **Ing. Linda Fröhlichová**

Seminář V Parlamentu na téma Zdravých škol - 18. listopad 2015

Základní hodnoty a pilíře SHE

SHE základní hodnoty

- **Rovnost** (Equity) – Rovný přístup ke vzdělání a zdraví pro všechny.
- **Udržitelnost** (Sustainability) – Zdraví, vzdělávání a rozvoj jsou úzce propojené. Aktivity a programy jsou systematicky implementovány pro dlouhodobé období.
- **Inkluze** (Inclusion) – Školy podporující zdraví oslavují rozmanitost, jsou komunitou, kde všichni cítí vzájemnou důvěru a respekt.
- **Posílení** (Empowerment) – Všichni členové školní komunity jsou aktivně zapojeni.
- **Demokracie** (Democracy) – Školy podporující zdraví jsou založeny na demokratických hodnotách.

SHE pilíře

- **Celoškolní koncepce zdraví** (Whole school approach to health) – Výchova ke zdraví ve třídách je kombinována se školní koncepcí, rozvojem věcného a sociálního prostředí školy, rozvojem životních kompetencí a zapojením celé školní komunity.
- **Účast** (Participation) – Pocit sounáležitosti je podpořen participací a smysluplným zapojením žáků, zaměstnanců školy a rodičů.
- **Kvalita školy** (School quality) – ŠPZ podporují lepší procesy výuky a učení. Zdravější žáci se lépe učí, zdravější učitelé lépe pracují.
- **Důkazy** (Evidence) – Nové přístupy a praxe jsou založeny a vyvíjeny na stávajících a nejnovějších výzkumech.
- **Škola a komunita** (Schools and communities) – Školy podporují spolupráci mezi školou a širší komunitou.

Zásady mateřské školy podporující zdraví

- Učitelka podporující zdraví
- Věkově smíšené třídy
- Rytmický řád života a dne
- Tělesná pohoda a volný pohyb
- Zdravá výživa
- Spontánní hra
- Podnětné věcné prostředí
- Bezpečné sociální prostředí
- Participativní a týmové řízení
- Partnerské vztahy s rodiči
- Spolupráce MŠ a ZŠ
- **Začlenění do života obce**

- Projekt koordinovaný SZU

Podpora zdraví na pracovišti

Z iniciace WHO/EURO ustavena v r. 1995 Národní síť podpory zdraví na pracovišti ČR Připojena v r. 1998 k Evropské síti (ENWHP)- DG SANCO spolupráce na projektech EU

**Koordinováno Státním zdravotním ústavem/
Centrum hygieny práce a nemocí z povolání**

Kontakty:

**PhDr. Ludmila Kožená,
MUDr. Vladimíra Lipšová
Mgr. Kateřina Janošová,
Jarmila Kubínová**

Podpora zdraví na pracovišti

Společné úsilí
zaměstnavatelů,
zaměstnanců,
společnosti

zlepšení zdraví
a duševní pohody
na pracovišti.

- Zlepšení organizace práce
- Zlepšení pracovního prostředí
- Aktivní účast (všech)
- Podpora osobního rozvoje

Kritéria kvality PPZ

Malé a střední podniky

Vedení a participace

Podnikové procesy

Výsledky

Velké podniky

PZ na pracovišti a politika závodu

Lidské zdroje a organizace práce

Plánování PZP

Společenská odpovědnost

Uplatňování PZP

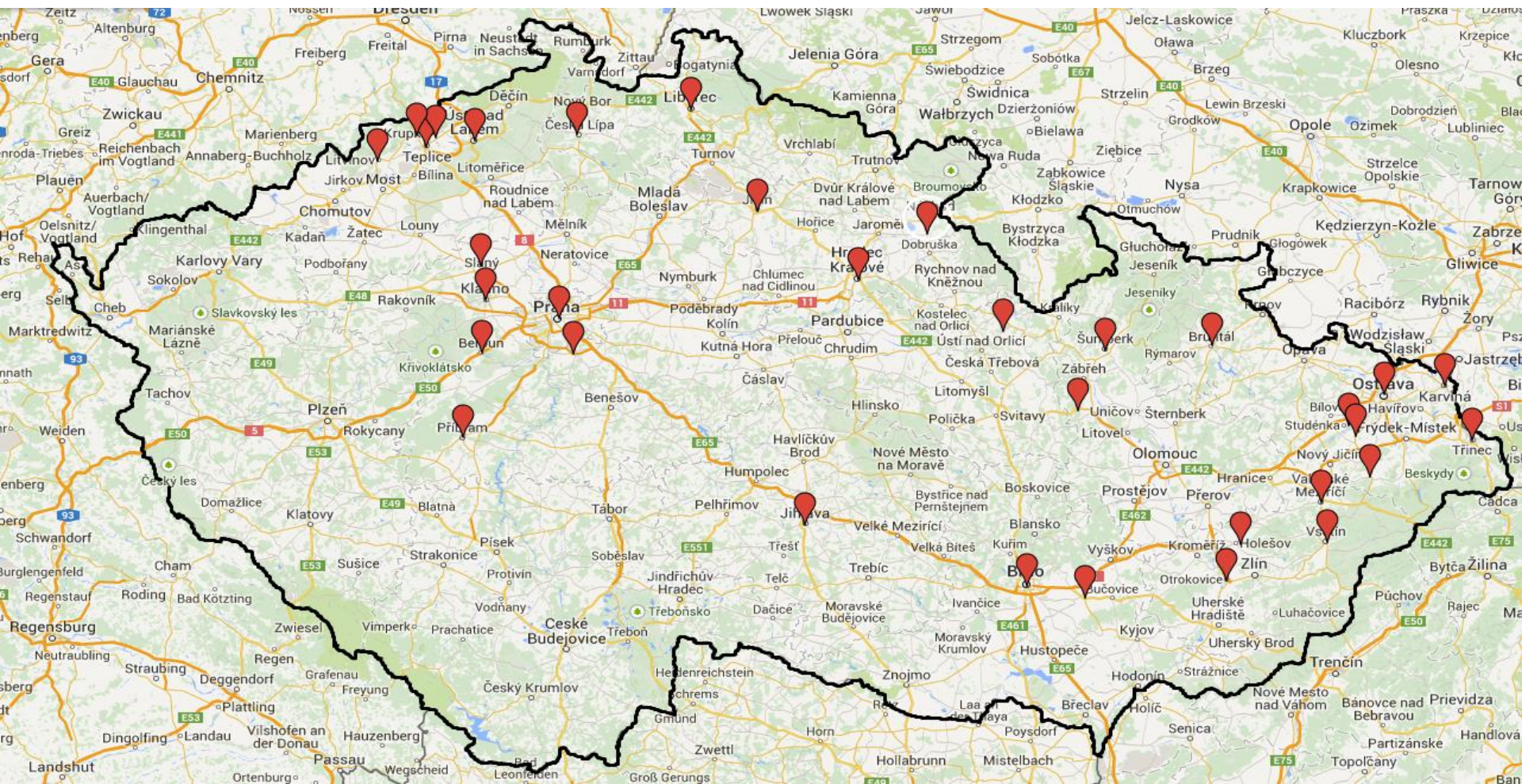
Výsledky PZP

Ochrana zdraví

Vliv organizace na ŽP

PPZ – lokalita - Nejvíce zastoupená je Praha 31 %, Moravskoslezský kraj 12 % Středočeský kraj 10%
(Karlovarský , Jihočeský a Plzeňský kraj žádný podnik v soutěži PPZ)

BEZPEČNÁ KOMUNITA

Projekt WHO od r. 1989 Spolupracující centrum WHO –
Koordinátor Karolinska univerzita Stockholm

Cíl – snížení incidence a závažnosti úrazů a vytvoření
sítě bezpečnostních komunit;

od r.2000 systematicky řešen projekt v ČR –

v provázanosti na Zdravá města:

První česká Bezpečná komunita Kroměříž – designovaná
WHO, další města Chrudim, Třeboň

BEZPEČNÁ ŠKOLA – školy ve Zdravém městě a
Bezpečné komunitě Kroměříž

**Podpora činnosti národního koordinačního
centra prevence úrazů, násilí a podpory
bezpečnosti pro děti
Ustaven ve FN Motol**

ve spolupráci s:

3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy

Ústav zdraví dětí a mládeže

Fakultní nemocnice v Brně

Klinika dětské chirurgie, ortopedie a traumatologie

*Zdravotně-sociální fakulta Jihočeské Univerzity v Českých
Budějovicích*

- Aktivity na národní, regionální a lokální úrovni
- Rozdělení do tří oblastí:
  - *dětské úrazy*
  - *násilí na dětech*
  - *bezpečné prostředí*

Kontakt : doc. MUDr. Veronika Benešová, CSc.

Projekt HPH

Podpora zdraví v nemocnicích a zdravotnických zařízeních

Program HPH zaměřen na změnu kultury v systému zdravotní péče
začlenění podpory zdraví do systému kvality s cílem jejího zvyšování

Začlenění podpory zdraví do ZZ - přenesení podpory zdraví do klinického prostředí; významný krok z pohledu ovlivňování přístupu zdravotnických pracovníků (způsob ovlivňování zdraví je ponecháván na zařízeních veřejného zdravotnictví – poradny, konzultační centra)

– zaměřuje se na pacienty – zaměstnance – komunitu

Standardy pro podporu zdraví v nemocnici – metoda sebehodnocení

Zdravotnická zařízení sdružena do národních i mezinárodní sítě

Propojení kritérií projektu s kritérii pro akreditaci

HPH v ČR

Projekt koordinovaný WHO CC – Bispebjerg Univerzity Hospital, Kodaň, Dánsko

V ČR zapojeno 9 ZZ do mezinárodní sítě+ HPH

Mezinárodní audit proveden v roce 2014-15 v 7 ZZ v souladu s projektem „Recognition process“:

Ortopedické odd. Nemocnice Pelhřimov

Plicní odd. Nemocnice Jihlava

Odd.interní medicíny, nemocnice Valašské Meziříčí

V roce 2015 v dalších ZZ:

ÚVN, FN Motol, FN Olomouc, Klaudiánova nemocnice Mladá Boleslav

V síti dále VFN, Šumperská nemocnice

WHO vydalo analýzu akreditačních procesů – nemocnice by měly do interních programu zajištění kvality a stát do národního akreditačního programu včlenit program HPH - MZ vyhláška existuje

Program koordinovaný Ministerstvem zdravotnictví/ oddělení kvality péče

Kontakt: Mgr. Milena Kalvachová

Bc. Veronika Stejskalová

Informační letáky – prevence na prvním místě

Prevence na prvním místě

Kdy jste naposledy navštívili svého praktického lékaře? Víte, že 1 x za 2 roky máte nárok na bezplatné preventivní vyšetření?

Myslete na své zdraví! Po pozdním zjištění závažného onemocnění je léčba mnohem náročnější a někdy bohužel medicína nedokáže plně rozvinoutou nemoc vyléčit.

V tabulce na druhé straně Vás seznámíme s pravidly a možnostmi preventivních vyšetření.

Váš nemocnice

Věk 18 – 35 let:

- od 19 let a dále každé 2 roky preventivní prohlídky u praktického lékaře
- 2 x ročně stomatologické vyšetření
- každé 2 roky orientační chemické vyšetření moče
- v 18 a 30 letech vyšetření cholesterolu a tukových látek
- v 18 letech vyšetření glykemie – hladiny cukru v krvi

Jen u žen:

- 1 x ročně preventivní gynekologická prohlídka
- od 25 let klinické vyšetření prsů při pozitivní rodinné anamnéze

Věk 35 – 50 let:

- každé 2 roky preventivní prohlídky u praktického lékaře
- 2 x ročně stomatologické vyšetření
- každé 2 roky orientační chemické vyšetření moče
- ve 40 a 50 letech vyšetření cholesterolu a tukových látek
- ve 40 letech a každé 2 roky vyšetření glykemie (hladiny cukru v krvi)
- ve 40 letech a každé 4 roky vyšetření EKG

Jen u žen:

- 1 x ročně preventivní gynekologická prohlídka
- od 45 let každé 2 roky mamografické vyšetření

Věk 50 let a starší:

- každé 2 roky preventivní prohlídky u praktického lékaře
- 2 x ročně stomatologické vyšetření
- od 50 do 55 let 1 x ročně test na okultní krvácení do stolice
- od 55 let 1 x za 2 roky test na okultní krvácení do stolice
- v 55 letech a pak po 10 letech endoskopické vyšetření střev
- v 60 letech vyšetření cholesterolu a tukových látek v krvi

Jen u žen

- 1 x ročně preventivní gynekologická prohlídka
- každé 2 roky mamografické vyšetření

Co je obsahem preventivní prohlídky u praktického lékaře? Je to celkové vyšetření, jehož součástí je doplnění anamnézy zaměřené především na výskyt kardiovaskulárních a nádorových onemocnění, hypertenze, diabetu a poruch metabolismu tuků.

Lékař provede kompletní fyzikální vyšetření – změření krevního tlaku, vyšetření srdce a plic poslechem a poklepem, vyšetření štítné žlázy, hlavních skupin uzlin, břícha, jazyka, hrdla, kůže a sliznice, zjištění bolestivosti v oblasti ledvin a stavu žil a tepen dolních končetin. Dále pacienta zváží a orientačně vyšetří jeho sluch a vidění.

Součástí vyšetření je onkologická prevence včetně vyšetření kůže, vyšetření per rektum (konečníkem) a při pozitivní rodinné anamnéze nebo při přítomnosti rizikových faktorů u mužů proběhne vyšetření varlat. Praktický lékař také provede kontrolu očkování proti tetanu.

International Network of
Health Promoting
Hospitals & Health Services

Gold Level

CLINICAL HEALTH PROMOTION

Gold Level
Department of Cardiology
General Medical Hospital Prague
Czech Republic
WHO JCIH Recognition Process

Zdravotní gramotnost

Zdravotní gramotnost je pojmem, kterému věnuje WHO v posledních letech rostoucí pozornost.

Ve strategickém programu Zdraví 2020 - „zdravotní gramotnost je zaměřena na rozšiřování znalostí a dovedností, které vedou ke zlepšení zdraví, a to včetně schopnosti orientovat se v komplexním systému zdravotní a sociální péče a postarat se o své zdraví.“

V národní strategii implementace programu Zdraví 2020 představuje zdravotní gramotnost jedno z klíčových průřezových témat, která pronikají všemi obsahovými oblastmi zdravotní péče, prevence a podpory zdraví.

V těchto intencích pracuje také Pracovní skupina pro zdravotní gramotnost, která připravila

Akční plán zvyšování zdravotní gramotnosti.

Studie Zdravotní gramotnosti dle metodiky WHO

V roce 2014 byly zveřejněny výsledky první systematické studie zdravotní gramotnosti v osmi zemích Evropské unie (Rakouska, Bulharska, Německa, Řecka, Španělska, Irska, Nizozemska a Polska), která se opírala o model zdravotní gramotnosti, zveřejněného v publikaci WHO „Health Literacy. The Solid Facts“ z roku 2013 a Comparative Report on Health Literacy in Eight EU Member States.

Studie ZG realizována v ČR v r. 2015

Podpořena finančně MZ a WHO (BCA)

Realizována prostřednictvím Státního zdravotního ústavu

Supervize experta WHO Prof. Pelikána

Výzkum uskutečněn Agenturou ppm.factum v lednu 2015

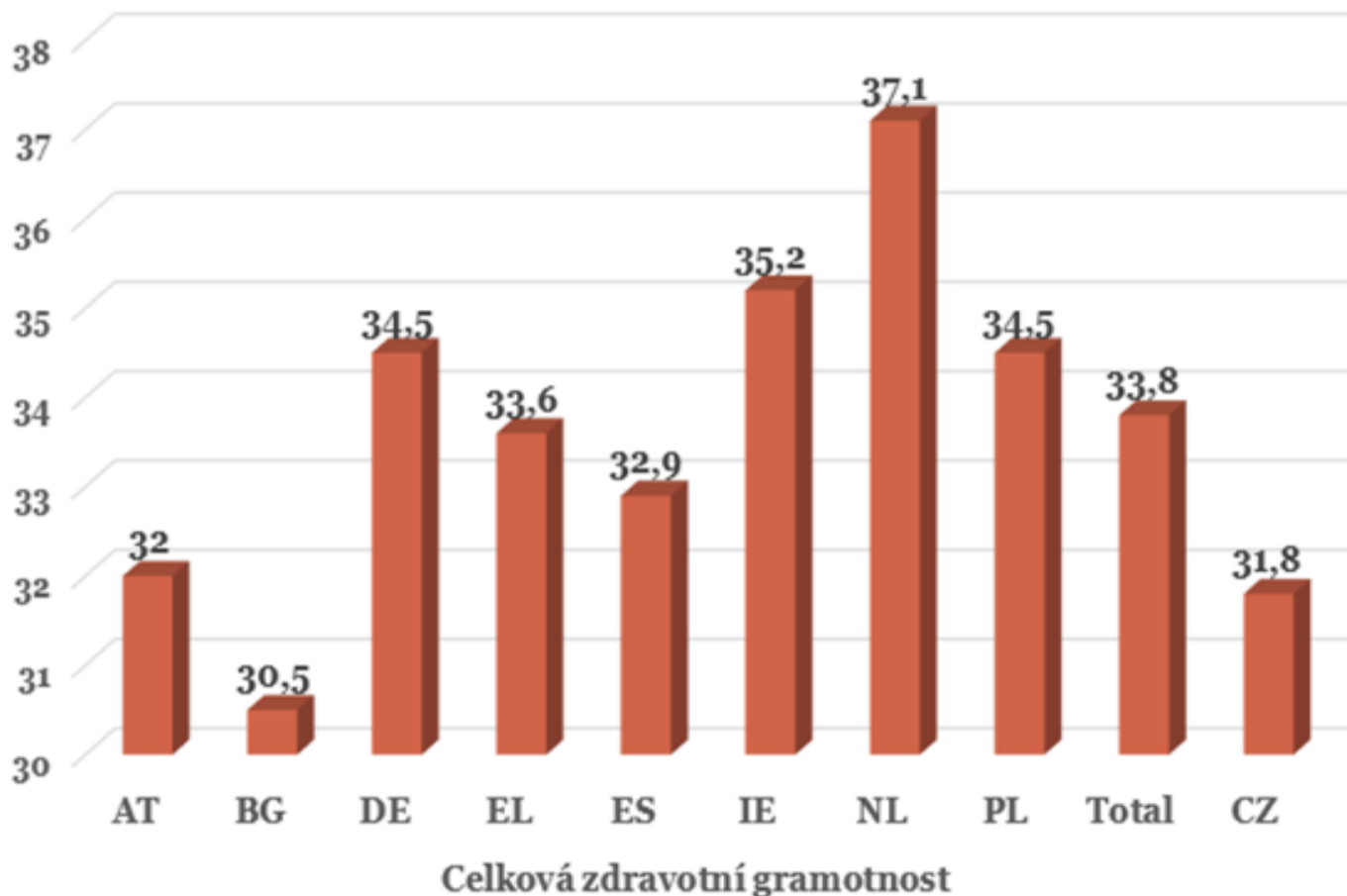
V ČR – 1037 respondentů ze všech krajů ČR starších 15ti let

Zdravotní gramotnost	Dostupnost zdravotních informací	Porozumění zdravotně relevantním informacím	Vyhodnocení zdravotně relevantních informací	Aplikace či využití zdravotně relevantních informací
Zdravotní péče	1. Schopnost získat informace o medicínských tématech	2. Schopnost porozumět medicínským informacím a pochopit jejich smysl	3. Schopnost interpretovat a vyhodnotit medicínské informace	4. Schopnost činit poučená rozhodnutí u medicínských problémů
Prevence nemocí	5. Schopnost získat informace o rizikových faktorech	6. Schopnost porozumět informacím o rizikových faktorech a pochopit jejich smysl	7. Schopnost interpretovat a vyhodnotit informace o rizikových faktorech	8. Schopnost posoudit relevanci informací o rizikových faktorech
Podpora zdraví	9. Schopnost získávat nové zdravotně relevantní informace	10. Schopnost porozumět zdravotně relevantním informacím a pochopit jejich smysl	11. Schopnost interpretovat a vyhodnotit zdravotně relevantní informace	12. Schopnost zaujmout poučený názor na zdravotní otázky

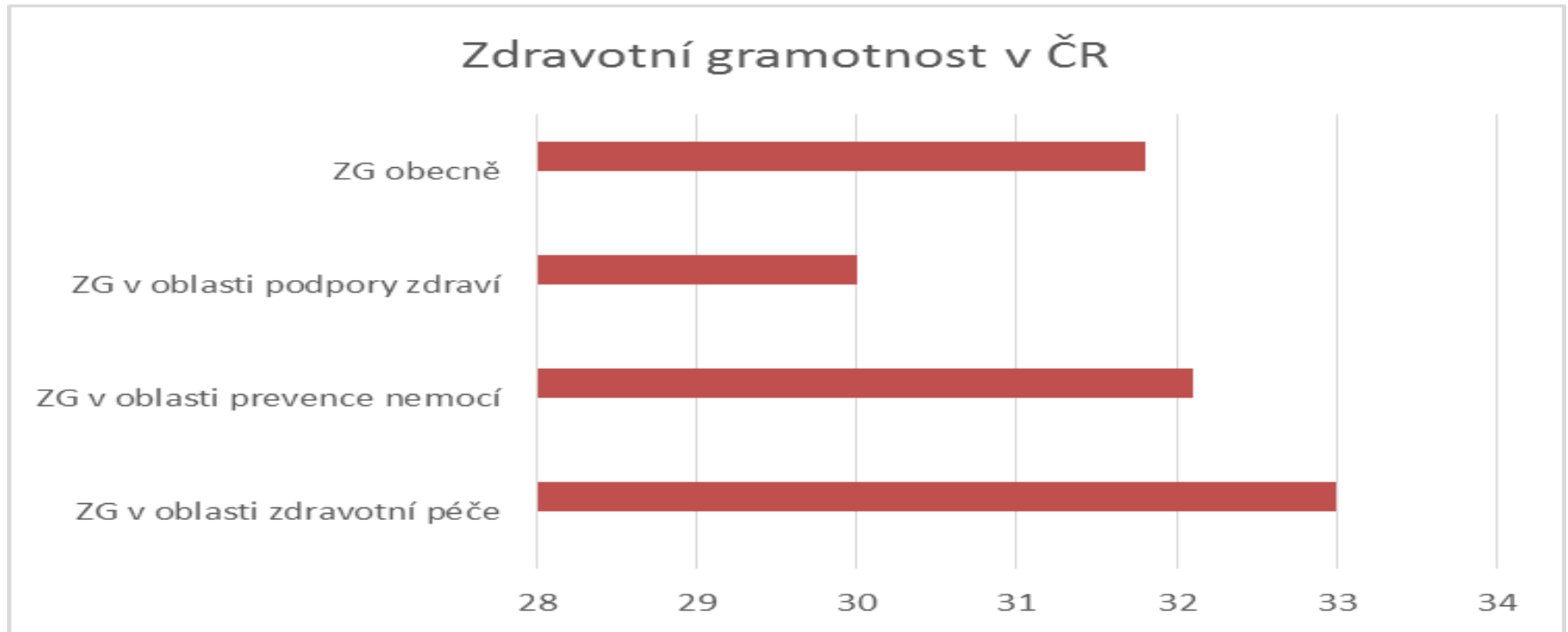
Nejdůležitější zjištění:

Celková zdravotní gramotnost, v porovnání s průměrem osmi zemí EU je nižší, zaostává především za zeměmi, které v této oblasti představují špičku, tj. Nizozemsko, Irsko, Německo a Polsko.

Nejdůležitější zjištění

Porovnání zdravotní gramotnosti v jednotlivých oblastech

- Nejhorší situace je ve sféře podpory zdraví, naopak poměrně slušná úroveň je v porozumění a orientaci v oblasti zdravotní péče. Občané tedy snáze získávají informace týkající se fungování systému zdravotní péče, a na jejich základě se rozhodují, než informace týkající se jejich zdravého životního stylu a posilování jejich vlastního zdraví.

Strategie a opatření související se zdravím a orientující zdravotní systém na občany

JE ŽÁDOUCÍ ROZVÍJET ZDRAVOTNĚ GRAMOTNOU SPOLEČNOST

Potřebujeme zdravotně gramotné politiky, učitele, lékaře a další zdravotnické pracovníky, pracovníky médií, děti a celou odbornou i širokou občanskou veřejnost.

Jádrem zdravotní gramotnosti je pochopení hodnoty zdraví zájem o zdraví, odpovědnost za zdraví a schopnost rozhodovat pro zdraví.

webové stránky WHO na adrese:

<http://www.who.int/>

<http://www.euro.who.int>

<http://www.who.cz>